

UGOVOR O KOMISIJI

Križanović, Eda

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:124:834992>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-26**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

SVEUČILIŠTE U SPLITU

EKONOMSKI FAKULTET

ZAVRŠNI RAD

UGOVOR O KOMISIJI

Mentor:

Dr.sc. Ratko Brnabić

Student:

Eda Križanović, 4175158

Split, rujan, 2018.

Sažetak

Ugovor o komisiji pripada ugovorima koji su zakonski određeni kroz Zakon o obveznim odnosima i samim time dio je Obveznog prava. Pri tome ugovor o komisiji predstavlja posebnu vrstu ugovora sa posebnim značajkama i osobitostima po kojima se razlikuje od drugih ugovora i koje ga čine jedinstvenim tipom ugovora. U ovome radu promatrane su temeljne osobitosti Ugovora o komisiji unutar Obveznog prava u Zakonodavstvu Republike Hrvatske, pri čemu su odredbe ugovora o komisiji uspoređene sa drugim zakonskim odredbama u Zakonu o obveznim odnosima. Isto tako unutar rada se obrađuju stavke Ugovora o komisiji koje nisu izravno određene te koje proizlaze iz drugih odrednica Zakona o obveznim odnosima. U radu su posebno prikazane obveze komitenta i obveze komisionara kao i postupak prestanka ugovora o komisiji, bilo time što je ugovor izvršen, bilo time što je došlo do kršenja stavka ugovora čime ugovorne strane imaju pravo prekinuti ugovor.

Ključne riječi: ugovor o komisiji, obvezno pravo, Zakon o obveznim odnosima

Summary

Commission contract belongs to contracts that are legally stipulated through the Mandatory Obligations Act and are therefore part of the Obligatory Law. In doing so, the Commission contract is a special type of contract with special features and features that are different from other contracts and in Croatian obligatory law. This paper examines the fundamental peculiarities of the Commission contract within the Obligatory Law in the Legislation of the Republic of Croatia, where the provisions of the Commission's contract are compared with other statutory provisions in the Mandatory Obligations Act. In the same paper, the articles of the Commission contract that are not directly determined and deriving from the other provisions of the Mandatory Relationship Act are discussed. This paper presents specifically the obligations of the client and the commissioner's obligation, as well as the termination of the contract of commission, at any time when the contract was concluded, at any time during which the contract item has been violated, whereby the contractual parties have the right to terminate the contract.

Key words: commission contract, mandatory law, mandatory relations law

Sadržaj

Uvod	2
Odrednice ugovora o komisiji	4
<i>Sklapanje ugovora o komisiji</i>	7
<i>Razlikovanje ugovora o komisiji i poslova zastupanja.....</i>	9
<i>Porezne obveze pri ugovoru o komisiji.....</i>	10
Obveze komisionara	12
<i>Obveza obavještanja o štetnosti ili nedostacima uputa i traženja novih uputa.....</i>	13
<i>Obveza preuzimanja komitentove robe i robe za komitenta.....</i>	14
<i>Obveza sklapanja i ispunjenja kupoprodajnog ugovora s trećom osobom</i>	16
Obveze komitenta.....	18
<i>Obveza isplaćivanja provizije.....</i>	18
<i>Isplaćivanje predujma i razmjernog dijela komisije</i>	20
<i>Plaćanje provizije prema tarifama</i>	22
<i>Obveza nadoknađivanja troškova komisionaru.....</i>	24
<i>Založno pravo komisionara</i>	25
Prestanak ugovora o komisiji	26
Zaključak	30
Literatura	32

Uvod

U trgovinskim i poslovnim odnosima često se u određenim slučajevima događa slučaj pri kojem jedno poduzeće preuzima poslove drugih poduzeća, institucija ili osoba u komisiju, odnosno preuzimaju ih kako bi komisionari izvršili prodaju robe ili obavljanje usluge u svoje ime, a za račun za izvršene usluge ili prodanu robu u korist vlasnika odnosno komitenta sa kojim su sklopili ugovor o komisiji.

Ugovor o komisiji prema tome dio je Obveznog prava te je u Republici Hrvatskoj reguliran Zakonom o obveznim odnosima koji prepoznaje ugovor o komisiji kao posebnu vrstu ugovora sa posebnim značajkama i osobitostima. U ovome radu promatrane su osobitosti Ugovora o komisiji u Zakonodavstvu Republike Hrvatske, posebno u Zakonu o obveznim odnosima te se analiziraju sve odredbe koje su vezane za Ugovor o komisiji, bez obzira jesu li izravno određene u odjelu Zakona o obveznim odnosima koji obrađuje pitanje Ugovora o komisiji ili su obrađene u općenitom dijelu Zakona o obveznim odnosima te su uređene kroz generalno određivanje ugovora i prava strana uključenih u ugovor.

Problem istraživanja u ovome radu jest određivanje položaja ugovora o komisiji u sustavu ugovornog prava Republike Hrvatske.

Cilj rada jest istražiti odredbe koje uređuju ugovor o komisiji i usporediti ih sa ostalim odredbama koje uređuju različite pojavne oblike zastupničkih ugovora.

Pri izradi rada korištene su **znanstvene metode**: usporedno-pravna metoda, ciljna metoda, metoda indukcije, metoda dedukcije te povijesna metoda.

Struktura rada je podijeljena u četiri temeljna poglavlja. U prvom dijelu rada navedene su temeljne odrednice ugovora o komisiji te su analizirane osnovne stavke koje razlikuju taj ugovor od drugih ugovora, posebice od ugovora o zastupanju. Isto tako prikazani su i postupci sklapanja ugovora o komisiji te su prikazane porezne obveze pri ugovoru o komisiji. Drugi dio rada predstavlja obveze komisionara, od obveze o štetnosti ili nedostacima uputa i traženja novih uputa, obveze čuvanja i rukovođenja robom, obveze preuzimanja i nadzora nad robom te obveza sklapanja i ispunjenja kupoprodajnog ugovora s trećom osobom. U trećem dijelu rada analizirane su obveze komitenta, kao što su obveze plaćanja provizije, obveze

plaćanja predujma i razmjernog dijela komisije, mogućnosti za potraživanja komisionara ukoliko komitent ne izvrši svoje obveze te načini određivanja tarifa kao oblika provizije. Četvrti, posljednji dio rada promatra načine završetka ugovora sa naglaskom na prekidu ugovora te ispunjavanju ugovora.

Odrednice ugovora o komisiji

Ugovor o komisiji dolazi iz njemačkog prava (njem. *Kommisionsvertrag*) te predstavlja ugovor putem kojega se komisionar obvezuje obaviti povjereni posao za unaprijed određenu naknadu odnosno proviziju u korist komitenta (nalogodavca). Pri tome komisionar ima pravo tražiti naknadu odnosno proviziju čak i kada ona nije unaprijed određena odnosno ugovorena, temeljem čega se ugovor o komisiji može promatrati kao čisti trgovački posao. U pravilu se ugovor o komisiji pojavljuje kod vanjskotrgovačkih transakcija pri kojima domaća proizvodna odnosno uslužna organizacija koristi ovaj ugovor za vanjskotrgovinsko poslovanje.

Sklapanje ugovora o komisiji događa se u slučajevima kada domaća proizvodna društva zakluče kako im je bolje povjeriti poslove uvoza i izvoza profesionalnim i specijaliziranim komisionarskim društvima te tako rasteretiti svoje poslovanje i dobiti kvalitetniju podršku iz vana. Promatrano striktno sa ekonomske perspektive, ovaj ugovor je stoga vrsta outsourcinga poslovanja.

Ugovor o komisiji predstavlja prema svojem karakteru nominantan, konsenzualan, dvostrano obvezni i neformalan ugovor. Razlikuje se od ugovora o nalogu po tome što je ugovor o komisiji redovito naplatan ugovor. To znači u praksi kako će ugovor o komisiji u većini slučajeva imati karakter komisione prodaje.¹ Drugim riječima, komitent daje komisionaru svoju robu, a komisionar je prodaje trećim osobama u svoje ime, a za račun komisionara. Roba pri tome ostaje u vlasništvu komitenta sve do njene prodaje trećoj osobi. Cijena koju treća osoba za kupljenu robu plati komisionaru, pripada komitentu, a ovaj je dužan komisionaru isplatiti proviziju koja će u praksi predstavljati određeni postotak od prodajne cijene.²

Unatoč razlika od ugovora o nalogu, prema Zakonu o obveznim odnosima, Na ugovor o komisiji na odgovarajući se način primjenjuju pravila o nalogu, ako pravilima o komisiji nije drukčije određeno.³ Kad se odredbe Zakona o obveznim odnosima vezane za komisijske

¹ Slakoper, Z. & Gorenc, V., 2009. Obvezno pravo - Opći dio: Sklapanje, promjene i prestanak ugovora. Zagreb: Novi informator., str. 324.

² Horak, H., Dumančić, K., Preložnjak, B. & Preložnik, Z., 2011. Uvod u trgovačko pravo. Zagreb: ZDK., str. 156.

³ Zakon o obveznim odnosima NN 35/2005

ugovore usporede sa odredbama ugovora o nalogu, može se primjetiti kako su odredbe ugovora o komisiji konkretnije i određenije, dok su odredbe ugovora o nalogu općenitije, no istovremeno se može primijetiti kako odredbe ugovora o komisiji ostavljaju određene praznine upravo vezane za opća pitanja kao što je primjerice pitanje načina na koji je komisionar obvezan obaviti posao, li je i kada je ovlašten odstupiti od komitentovih uputa te je li posao obvezan obaviti osobno ili ga može povjeriti trećoj osobi.⁴ Upravo zbog navedenih praznina uvrštena je odredba prema kojoj se za sve praznine ili nedorečenosti ugovor o komisiji referira na ugovor o nalogu.

Poslovi koji su ugovoreni ugovorom o komisiji u temeljnom segmentu su pravni poslovi na što upućuje i naznaka kako će ih komisionar obavljati u svoje ime, jer je to izraz koji se rabi u svezi sa poduzimanjem pravnih a ne faktičnih poslova. Vrsta kojoj pripada pravni posao ili poslovi što će ih komisionar obaviti, u zakonskoj definiciji komisionog ugovora nisu pobliže određeni, pa bi načelno dolazili u obzir poslovi bilo koje vrste. Ipak vrsta pravnog posla koju će jedna strana obaviti za račun druge strane nije određena ni u zakonskoj definiciji ugovora o nalogu koja također upućuje na to da se komisionar obvezuje komitentu da će za njegov račun poduzimati određene poslove, pa se postavlja pitanje razgraničenja navedena dva ugovora, odnosno postavlja se pitanje u kojem je slučaju jedan sklopljeni ugovor kvalificiran kao ugovor o komisiji a u kojem je slučaju kvalificiran kao ugovor o nalogu.⁵

Ovaj je ugovor fleksibilan dokument izrađen na takav način da se može prilagoditi za upotrebu u širokom rasponu okolnosti u kojima jedna osoba ili tvrtka moraju plaćati drugoj osobi ili tvrtki na temelju provizije. Druga uobičajena situacija za korištenje ugovora o komisiji jest mjesto gdje davatelj usluga želi biti nadoknađen putem provizije kako bi se dijelio u dobiti poduzeća ili projekta, a da ne preuzme prava i odgovornosti dionice.

Ugovor o komisiji predstavlja imenovani ugovor obveznog prava koji je reguliran odredbama Zakona o obveznim odnosima pri čemu je propisano kako se na ugovor o komisiji odgovarajuću primjenjuju odredbe ugovora o nalogu, osim u posebnim situacijama koje su određene pravilima o komisiji. Ugovor o komisiji također je normiran i Zakonom o trgovini pri čemu Ugovor o komisiji predstavlja jednu od metoda posredovanja pri trgovini, koji uz

⁴ Slakoper, Z., 2007. Prava i obveze strana komisijskog ugovora (I. dio). Hrvatska pravna revija, pp. 17-34., str. 18.

⁵ Ibid.

kupnju i prodaju robe čini temeljnu djelatnost trgovine u pogledu temeljnih odredbi Zakona o trgovini.⁶

U načelu je ugovor o komisiji neformalan ugovor, osim u slučaju kada se stranke sporazume da isti mora biti sklopljen u pisanom obliku (u kojem slučaju je ugovor o komisiju sklopljen tek u trenutku kada ga potpišu komisionar i komitent), odnosno u slučajevima kada je pisani oblik ugovora o komisiju uvjet za pravnu valjanost samog komisijnog posla.

Ukoliko se radi o komisijskoj prodaji robe, što je uobičajen oblik sklapanja ugovora o komisiji u praksi, ugovor se sklapa između stranaka od kojih je jedna komitent odnosno davatelj robe u komisijsku prodaju, a druga je komisionar odnosno prodavatelj robe u komisiji, pri čemu obavlja prodaju u svoje ime a za račun komitenta. Na ugovor o komisiji na odgovarajući se način primjenjuju pravila o nalogu.

Temeljna osobina ugovora o komisiji je stvaranje unutarnjeg odnosa između komisionara i komitenta. Unutarnji odnos predstavlja skup međusobnih prava i obveza ugovornih strana, a značajan je po svojoj karakteristici prema kojoj temeljem tog odnosa komitent ostaje ekonomski i pravni gospodar posla u kojeg komisionar stupa da bi izvršio obvezu iz ugovora o komisiju. Drugim riječima, sva djelovanja se poduzimaju za račun komitenta, odnosno svi učinci tih radnji se odražavaju na strani komitenta. Unutarnji i vanjski odnos koji nastaju temeljem ugovora o komisiji su, iako povezani, pravno potpuno odvojeni odnosi.

U poslovnoj praksi postoje primjeri u kojima je komitent iz ugovora o komisiji izvršio isporuku robe komisionaru, pri čemu je nakon prodaje te robe na tržištu dostavio o obavljenoj prodaji izvješće komitentu naslovljeno kao „odjava“ kako bi ostvario fakturu od strane komitenta. U navedenom se primjeru ipak radi o primjeru redovite kupnje i prodaje robe uz odgođeno fakturiranje do trenutka kada je formalni komisionar prodao robu a ne o klasičnom ugovoru o komisiji. Za konkretni ugovor o komisiji nedostaje veoma važan element komisijskog posla, nedostaje stranka koja formalno nastupa kao komisionar, obavlja prodaju u vlastito ime i za vlastiti račun uz odgođeno fakturiranje na strani isporučitelja koji formalno nastupa kao komitent (transakcija očito ima obilježje kupnje i prodaje).⁷ Prema tome,

⁶ Klarić, P., 2014. Zakon o obveznim odnosima. Zagreb: Narodne Novine., str. 221.

⁷ Trampus, Z., 2007. Računovodstvo prodaje robe u komisiji. Računovodstvo porezi u praksi, pp. 29-41., str. 29.

komisijski posao uključuje prodaju robe kroz ostvarivanje provizije odnosno ugovorene naknade, nakon što je prodaja komisionara obavljena na račun komitenta.

Sklapanje ugovora o komisiji

Odredbe Zakona o obveznim odnosima ne sadrže posebne stavke vezane za protokol sklapanja ugovora o komisiji, pa se primjenjuju pri sklapanju ugovora o komisiji opća pravila Zakona o obveznim odnosima vezana za sklapanje ugovora. Pri tome to znači kako je ugovor o komisiji sklopljen kada se strane suglase o komitentovom povjeravanju i komisionarevom prihvaćanju odnosno preuzimanju sklapanja i ispunjenja određenog kupoprodajnog ugovora ili kupoprodajnih ugovora. Kod toga je važno imati određen predmet kupoprodaje odnosno predmet komisije, dok cijena ne mora biti nužno naznačena u ugovoru o komisiji. Komitent može komisionara ovlastiti za samostalno određivanje cijene ili primjerice može ga ovlastiti za prodaju robe po najpovoljnijoj cijeni koja se postiže na dražbi.⁸ O komisionarevoj naknadi odnosno proviziji također nije potrebno postići konsenzus, jer komisionar ima pravo na proviziju sukladno odredbama Zakona o obveznim odnosima čak i kada ona nije izričito ugovorena.

Iako ne postoji izričiti redosljed pokretanja postupka sklapanja ugovora, u praksi se najčešće sklapanje ugovora odvija tako da komitent daje ponudu komisionaru. Unatoč tome teoretski je moguć i obrnut scenarij prema kojem komisionar daje ponudu komitent. Ponuda se daje putem naloga koji predstavlja jednostranu izjavu volje koja prema svojem karakteru odgovara ponudi za sklapanje ugovora o nalogu te se stoga primjenjuju i odrednice Zakona o obveznim odnosima vezane za sklapanje ugovora o nalogu. Pri tome treba sadržavati barem objektivno važne sastojke pravnog posla čije obavljanje komitent nudi komisionaru.

Ponuda u obliku naloga treba biti u skladu sa pravilom o paritetu oblika prema kojem ponuda treba biti pretpostavka valjanosti pravnog posla čije poduzimanje komitent nalaže komisionaru. Ukoliko oblik tog posla nije propisan, nalog može biti zadan na bilo koji način valjanog očitovanja volje.

⁸ Slakoper, Z. & Gorenc, V., 2009. Obvezno pravo - Opći dio: Sklapanje, promjene i prestanak ugovora. Zagreb: Novi informator. str 188.

Sklapanje ugovora odnosno trenutak u kojem se ugovor smatra sklopljenim ovisi o volji i dogovoru komitenta i komisionara pri čemu se treba zadovoljiti formu temeljnih stavki sklapanja ugovora prema Zakonu o obveznim odnosima. Ugovor je sklopljen kad su se ugovorne strane suglasile o bitnim sastojcima ugovora. Odredbe propisa kojima se, djelomično ili u cijelosti, određuje sadržaj ugovora sastavni su dijelovi tih ugovora te ih upotpunjuju ili stupaju na mjesto ugovornih odredbi koje nisu u skladu s njima. Ugovor je sklopljen u trenutku kad ponuditelj primi izjavu ponuđenika da prihvaća ponudu. Smatra se da je ugovor sklopljen u mjestu u kojem je ponuditelj imao svoje sjedište, odnosno prebivalište u trenutku davanja ponude.⁹

Shodno tome, ugovor o komisiji će biti sklopljen u trenutku kada komitent kao ponuditelj unutar vremena obvezanosti ponudom primi komisionarevo očitovanje prihvata ponuđenog naloga dano na bilo koji način valjanog očitovanja prihvata ponude. Kad se radi o ponudi i prihvatu naloga za obavljanje formalnog pravnog posla, podrazumijeva se da i prihvata ponude mora biti očitovan u obliku propisanom za pravni posao čije obavljanje ponuditelj prihvaća, ali uz napomenu kako prema stajalištu VSRH, kad pisana ponuda sadrži bitne sastojke ugovora, ugovor je sklopljen makar je ponuđeni očitovao prihvata konkurentnom radnjom.¹⁰

Ipak sukladno odredbama Zakona o obveznim odnosima učinak prihvaćanja ponude odnosno sklapanje ugovora o komisiji može biti postignut i ukoliko je prisutna šutnja ponuđenog komisionara, sukladno sa odredbama o takvim situacijama propisanim u Zakonu o obveznim odnosima, koji predviđa kako u situacijama u kojima ponuđeni prospektivni komisionar koji je osoba koja se bavi obavljanjem tuđih poslova kao zanimanjem ili se javno nudi za obavljanje tih poslova, a nalog se treba odnositi na te poslove, može biti prihvaćen čak i ako nije jasno izrazio svoje prihvaćanje.

Pri tome se u praksi smatra kako osobe koje se javno nude za obavljanje tuđih poslova ne moraju nužno obavljati tuđe poslove kao svoje primarno zanimanje. To zbog zaštite povjerenja mogućih komitenta, koji iz nečijeg javnog nuđenja obavljanja tuđih poslova i uz primjenu dužne pozornosti mogu zaključiti da se osobe koje se javno nude zaista time bave i

⁹ Zakon o obveznim odnosima NN 35/2005.

¹⁰ Slakoper, Z., 2007. Prava i obveze strana komisijskog ugovora (I. dio). Hrvatska pravna revija, pp. 17-34., str. 20.

stoga ne trebaju snositi eventualne negativne posljedice ako se te osobe ne bi bavile obavljanjem tuđih poslova kao zanimanjem.¹¹

Razlikovanje ugovora o komisiji i poslova zastupanja

Na prvi pogled se pojavljuju velike sličnosti između poslova zastupanja i ugovora o komisiji zbog čega se ponekad pogrešno izjednačavaju ova dva pravna oblika. Prije svega sličnosti proizlaze iz raznih ugovora o prodaji tuđe robe, pa je stoga potrebno razlikovati ugovore o komisijskoj prodaji koji se temelje na ugovoru o komisiji sa poslovima koji proizlaze iz ugovora o posredovanju.

Radi pravilnog predočenja razlika poslova koji proizlaze iz ugovora o komisiji te ugovora o posredovanju potrebno je usvojiti sadržaj pojedinih vrsta ugovora ove vrste u Zakonu o obveznim odnosima, prema čemu slijedi:¹²

- prema odredbi Ugovorom o trgovačkom zastupanju članka 804. Zakona o obveznim odnosima obvezuje se zastupnik da će za vrijeme trajanja ugovora pregovarati s trećim osobama o sklapanju ugovora, a u ime i za račun nalogodavca, a nalogodavac se obvezuje da će zastupniku za svaki ugovor kojega je on sklopio ili koji je sklopljen njegovim djelovanjem platiti određenu proviziju. Takav ugovor mora biti sklopljen u pisanom obliku, što je izričito propisano odredbom članka 806. Zakona o obveznim odnosima (takve odredbe nema za ugovor o komisiji). Glede primanja ispunjenja, zastupnik ne može zahtijevati ni primiti ispunjenje tražbine svog nalogodavca ako za to nije posebno ovlašten (arg. iz čl. 808. ZOO-a). Kod ugovora o komisiji komisionar preuzima ispunjenje za račun komitenta tako da je dužan predati komitentu sve što je primio s osnove posla obavljenog za njegov račun. Prema odredbi članka 801. Zakona o obveznim odnosima, komitent može zahtijevati ispunjenje tražbine iz posla što ga je komisionar sklopio s trećim osobama, a za njegov računa, tek pošto mu ih komisionar ustupi itd.

¹¹ Slakoper, Z. & Gorenc, V., 2009. Obvezno pravo - Opći dio: Sklapanje, promjene i prestanak ugovora. Zagreb: Novi informator. str 120.

¹² Trampus, Z., 2007. Računovodstvo prodaje robe u komisiji. Računovodstvo porezi u praksi, pp. 29-41., str. 30.

- prema odredbi Ugovorom o posredovanju članka 835. Zakona o obveznim odnosima obvezuje se posrednik dovesti u vezi s nalogodavcem osobu koja bi s njim pregovarala o sklapanju ugovora, a nalogodavac se obvezuje isplatiti mu određenu proviziju, ako ugovor bude sklopljen itd. Radi se, dakle, o poslu sasvim različitom od komisije i zastupanja, iako se u poslovnoj praksi ova vrsta ugovora često poistovjećuje s ugovorom o zastupanju.

Potrebno je pri tome naglasiti kako se uslijed pravilnog postupanja kod spomenutih ugovora treba voditi računa i o temeljnom pravilu prema kojem se trgovačke ugovore mora promatrati sukladno njihovom bitnom sadržaju, a ne sukladno njihovom nazivu odnosno sukladno predviđenoj formi prema kojoj se sklapaju.

Porezne obveze pri ugovoru o komisiji

Prema temeljnim odrednicama ugovora o komisiji, prodaja koja se zbiva temeljem spomenutog ugovora zbiva se tako da jedna stranka (komisionar) obvezuje za račun druge stranke (komitenta) prodavati proizvode (robu) komitenta u prodajnom prostoru komisionara. Pritom komisionar nakon prodaje dostavlja obračun komitentu u kojem se utvrđuje udjel svake stranke u prodanoj vrijednosti dobra (robe ili proizvoda) sukladno ugovorenim uvjetima. Komisionar, kao stranka ugovora o komisiji, uvijek je poduzetnik, dok druga stranka (komitent) može biti poduzetnik ili druga pravna osoba, odnosno građanin. Komisionar mora biti trgovac u smislu odredbe članka 3. Zakona o trgovini, jer taj posao spada u komisijske usluge koje su sastavni dio poslova u posredovanju u trgovini.¹³

Prema imovinskom i financijskom smislu dobra koja se nalaze u komisiji temeljem ugovora o komisiji vlasništvo su komitenta te se prikazuju na bilanci zaliha komitenta sve do trenutka kada činom prodaje ne prijeđu u vlasništvo kupca. U isto vrijeme dobra koja se nalaze u komisiji se kod komisionara iskazuju u izvanbilančnoj evidenciji do prodaje i obračuna s komitentom, s obzirom da je on preuzeo ta dobra kao tuđe vlasništvo i ni u jednom trenutku ne postaje vlasnik tih dobara.

¹³ Trampus, Z., 2007. Računovodstvo prodaje robe u komisiji. Računovodstvo porezi u praksi, pp. 29-41., str. 31.

S obzirom da se prodajom stvari dodana vrijednost, u trenutku prodaje komisiona roba postaje dobro koje se oporezuje. Sustav poreza na dodanu vrijednost temelji se na:

- Zakonu o porezu na dodanu vrijednost
- Pravilniku o porezu na dodanu vrijednost

U sustavu poreza na dodanu vrijednost navedena imovinska i bilančna odrednica dobara (robe i proizvoda) u komisiji nema bitnog utjecaja na utvrđivanje poreznog obveznika i plaćanje poreza. Odredbom članka 4. Pravilnika o porezu na dodanu vrijednost propisano je da poduzetnik koji isporuku obavlja u vlastito ime i za vlastiti račun obračunava i plaća porez na punu naknadu isto kao i komisionar koji nastupa u vlastito ime, a za tuđi račun.¹⁴

Shodno tome utvrđivanje porezne obveze i poreznog obveznika temeljem prodaje robe u komisiji temelji se na faktičnom raspolaganju robe i dobara, a ne na formalnom vlasništvu. Porezni sustav prema tome uvažava omogućavanje raspolaganja dobrima koja su predmet isporuke.

S obzirom na sadržaj poslova komisijske prodaje proizvoda i robe i zakonsku odrednicu komisionara kao poreznog obveznika za punu naknadu isporuke, valja zaključiti da je predmet oporezivanja u tom poslu isporuka dobara, neovisno o okolnosti da dio vrijednosti isporuke čini naknadu za uslugu komisionara (taj dio vrijednosti najmanji je u odnosu na cjelokupnu naknadu).¹⁵

¹⁴ Trampus, Z., 2007. Računovodstvo prodaje robe u komisiji. Računovodstvo porezi u praksi, pp. 29-41., str. 31.

¹⁵ Ibid, str. 33.

Obveze komisionara

Odnos komisionara i komitenta se temelji na nalogu, pa je temeljna obveza komisionara sklopiti jedan ili više poslova pod uvjetima određenim nalogom. Ako je komisionar sklopio neki posao pod nepovoljnijim uvjetima od onih koji su određeni nalogom, dužan je nadoknaditi komitentu razliku te mu odgovara za štetu, no ako je sklopio posao pod povoljnijim uvjetima od onih određenim nalogom, sva tako postignuta korist pripada komitentu.¹⁶

Kada je riječ o komisionoj prodaji, komisionar je dužan čuvati povjerenu mu robu s pažnjom dobrog gospodarstvenika. Za slučajnu propast ili oštećenje robe on će odgovarati samo ako je nije osigurao a to je bio dužan učiniti.¹⁷

Jedna od temeljnih obveza prema tome je obveza preuzimanja komitentove robe i pregled i utvrđivanje stanja robe pri preuzimanju od prijevoznika. Pregledom komisionar utvrđuje je li roba u stanju u kojem bi trebala biti te time smanjuje prostor za potencijalne naknadne prigovore ili pokušaje izbjegavanja plaćanja svojih obveza. Također je obveza komisionara poduzimanje mjera putem kojih se osigurava očuvanje komitentovih prava u skladu sa odgovornim osobama za oštećenje ili manjak robe. Ukoliko su prisutni nedostaci, nepravilnosti ili pogreške pri robi obveza je komisionara obavijestiti komitenta o nedostacima prispjele robe. Tko se bavi obavljanjem tuđih poslova kao zanimanjem ili se javno nudi za obavljanje tih poslova, dužan je, ako ne želi prihvatiti ponuđeni nalog koji se odnosi na te poslove, o tome bez odgađanja obavijestiti drugu stranu, inače odgovara za štetu koju bi ova pretrpjela zbog toga.¹⁸

Nakon što je roba preuzeta, komisionar ima obvezu čuvati robu te ukoliko se dogode bilo kakve promjene ima obvezu o tome obavijestiti komitenta odnosno obavijestiti ga o prodaji na najpovoljniji način. Obveza sklapanja i ispunjenja kupoprodajnog ugovora trećom osobom ili osobama, pri čemu postoje komisionareve obveze također je jedna od obveza koje proizlaze iz ugovora o komisiji za komisionara temeljem Zakona o obveznim odnosima.¹⁹

¹⁶ Horak, H., Dumančić, K., Preložnjak, B. & Preložnik, Z., 2011. Uvod u trgovačko pravo. Zagreb: ZDK., str. 156.

¹⁷ Zakon o obveznim odnosima NN 35/2005

¹⁸ Gorenc, V., 2012. Obvezno pravo: posebni dio I : pojedini ugovori. Zagreb: Narodne Novine., str. 954.

¹⁹ Zakon o obveznim odnosima NN 35/2005

Uz to postoji opća obveza komisionara da postupa s potrebnom pozornošću, skrbi i rukovodi se interesima komitenta, u slučaju čijeg neispunjenja se može naći u pravnom položaju koji odgovara *del credere* komisijskom ugovoru.

Po obavljenom poslu, komisionar ima dužnost bez odgađanja komitentu položiti račun, te mu predati sve što je primio za njegov račun po osnovi izvršenog posla. Ugovorom o komisiji, komisionar može preuzeti tzv. *del credere* jamstvo. U tom slučaju on jamči komitentu da će treća osoba s kojom je sklopio posao uredno ispuniti svoje obveze, te mu odgovara za ispunjenje solidarno s tom trećom osobom. U tom slučaju komisionar ima pravo i na povećanu proviziju – *del credere* proviziju.²⁰

Obveza obavještanja o štetnosti ili nedostacima uputa i traženja novih uputa

U situacijama u kojima je komisionar osoba koja se obavljanjem tuđih poslova bavi kao zanimanjem, ali isto tako i u situacijama u kojima obavljanje ugovorenih poslova predstavlja samo dio njegove poslovne djelatnosti, može se očekivati kako će i o sadržaju i o načinu obavljanja povjerenih poslova komisionar imati značajno više znanja i iskustva nego komitent što će posljedično značiti i više znanja o obavljanju tih poslova. U takvim situacijama te redovito u situacijama u kojima komisionar smatra kako bi obavljanje naloga po dobivenim uputama bilo od štete za komitenta, njegova je dužnost skrenuti na to pozornost komitenta i tražiti nove upute.

Spomenutu obvezu komisionara može se kvalificirati kao dužnost obavještanja, a ta obveza odnosno dužnost postoji ne samo kad komisionar zna da bi postupanje po uputama bilo štetno, nego i onda kad - uz primjenu dužne pozornosti - to mora znati.²¹

Shodno spomenutome, namjerno izbjegavanje komisionara da na vrijeme obavijesti komitenta o nedostacima odnosno štetnosti uputa može dovesti do odštetne odgovornosti komisionara za nastalu štetu koja bi se mogla spriječiti u slučaju obavještanja ili do koje dolazi radi nedjelovanja zbog neobaviještenosti komitenta o štetnosti njegovih uputa. Isto tako

²⁰ Horak, H., Dumančić, K., Preložnjak, B. & Preložnik, Z., 2011. Uvod u trgovačko pravo. Zagreb: ZDK., str. 157.

²¹ Gorenc, V., 2012. Obvezno pravo: posebni dio I : pojedini ugovori. Zagreb: Narodne Novine., str. 22.

posljedično dolazi do gubitka prava na nagradu. S druge strane, ukoliko bi komisionar pravodobno obavijestio komitenta o štetnosti uputa, a od njega ne bi dobio drukčije upute, našao bi se u koliziji između - po njegovu mišljenju štetnih - uputa i drukčijeg postupanja na koje nije ovlašten. Ne postoji jasno stajalište kako bi trebao djelovati u navedenoj situaciji.

Ugovor o komisiji može se odnositi na robu koja samim protekom vremena zbog svojih unutarnjih karakteristika ili sadržaja gubi na vrijednosti, kao što je to primjerice bobičasto voće. Također se kod robe mogu pojavljivati i skriveni nedostaci koji nisu vidljivi pri prvom pregledu robe, a koji postaju vidljivi protekom vremena, primjerice hrđa na nehrđajućem čeliku. U navedenim se situacijama komisionar kao osoba u ulozi kupca imao dužnost podnijeti obavijest trećeg prodavatelja o nedostacima i poduzeti mjere u skladu sa odredbama o odgovornosti prodavatelja za nedostatke na robi i o tome obavijestiti komitenta.²²

Obveza preuzimanja komitentove robe i robe za komitenta

Obveza preuzimanja komitentove robe te robe za komitenta nije izričito navedena u odredbama Zakona o obveznim odnosima ali proizlazi iz pravnog položaja komisionara temeljem odredbi o obvezama komisionara u cjelini, te se može prepoznati i temeljem obveze nadzora i provjere stanja robe prilikom preuzimanja robe od prijevoznika.

Komisionar je dužan preuzeti komitentovu robu koju će prodati trećoj osobi, bilo da mu je predaje komitent izravno ili mu je upućuje putem prijevoznika. Pri tome ima dužnost obavijestiti o bilo kakvim nedostacima ili oštećenjima robe. U svezi s dužnošću obavještavanja o nedostacima naloga odnosno uputa sudska praksa imala je prigodu odlučivati o tužbi odvjetnika protiv njegova komitenta i opunomoćitelja - Mjesne zajednica koju je po zakonu u prijeporno vrijeme moglo zastupati samo javno pravobraniteljstvo - isplate odvjetničkog honorara za zastupanje tog komitenta kao tužitelja u sporu u kojem je tužba odbačena zato što tužitelj nije bio valjano zastupan. Sud je stao uz stajalište da je tužitelj kao odvjetnik u izvršenju svoje profesionalne dužnosti morao „ postupati s povećanom pažnjom za dobro stručnjaka te upozoriti svog mandatara odnosno Mjesnu zajednicu na odredbe Zakona o javnom pravobraniteljstvu, odnosno odlučio je kako ne može zastupati

²² Slakoper, Z. & Gorenc, V., 2009. Obvezno pravo - Opći dio: Sklapanje, promjene i prestanak ugovora. Zagreb: Novi informator., str. 231.

mjesnu zajednicu. Kad tako nije postupio, a zbog toga je bila odbačena tužba, on nema pravo na troškove zastupanja na koje nije bio ovlašten zbog zakonske odredbe o obveznom zastupanju mjesnih zajednica od strane javnog pravobraniteljstva²³.

Pri navedenom je slučaju uslijed uskraćivanja obavijesti odbijen zahtjev za isplatu iznosa koji ima karakter komisionareve naknade, što je drugim riječima označilo kako komisionar zbog propuštanja ispunjenja obveze obavještavanja o nedostacima naloga odnosno propuštanja davanja dodatnih uputa komitentu može izgubiti pravo na nagradu

Prilikom preuzimanja robe od prijevoznika, koju mu je poslao komitent, komisionar je dužan utvrditi njezino stanje i bez odgađanja izvijestiti komitenata danu prispieća robe to o vidljivim oštećenjima ili manjku, inače odgovara za štetu koja bi zbog toga propusta nastala za komitenta.²⁴

Javni komisionar prema Zakonu o obveznim odnosima ima obvezu preuzimanja zaplijenjenih pokretnina za čiju prodaju je ovlašten u skladu sa tri temeljne pretpostavke na kojima se temelji ova vrsta prodaje:²⁵

- ovrhovoditeljevo plaćanje predujma,
- postojanje slobodnog prostora,
- nepostojanje izvanrednih okolnosti.

Shodno navedenom, vidljivo je kako je obveza javnog komisionara prisutna samo ukoliko ovrhovoditelj uplati predujam, ukoliko javni komisionar posjeduje slobodni prostor ili ukoliko postoje izvanredne okolnosti koje bi ga ovlastile na odbijanje preuzimanja zaplijenjenih pokretnina.

U slučaju zakašnjenja ili neispunjenja ove obveze i postojanja njegove odgovornosti za to, komisionar bi komitentu odgovarao za štetu temeljem odredbi Zakona o obveznim odnosima. Ista odgovornost tereti i javnog komisionara u slučajevima u kojima bi neosnovano odbio

²³ Slakoper, Z., 2005. Sudska praksa 1980.-2005. i bibliografija radova uz Zakon o obveznim odnosima. Zagreb: RRiF-plus., str 40.

²⁴ Slakoper, Z., 2007. Prava i obveze strana komisijskog ugovora (I. dio). Hrvatska pravna revija, pp. 17-34., str. 22.

²⁵ Slakoper, Z. & Gorenc, V., 2009. Obvezno pravo - Opći dio: Sklapanje, promjene i prestanak ugovora. Zagreb: Novi informator., str. 32.

preuzeti pokretnine na čuvanje i prodaju, a ovrhovoditelj bi zbog toga pretrpio štetu. Tada bi za tu štetu odgovarao ovrhovoditelju.²⁶

Javni komisionar također ima zadaću vezanu za zaplijenjene pokretnine dovesti ih u sortirani poredak, odnosno ima zadaću preuzeti, razvrstati, čuvati, osigurati, održavati i izlagati preuzete zaplijenjene pokretnine kao i pružati relevantne obavijesti o tim pokretninama. Isto tako zadaća javnog komisionara jest objavljivati oglase sa njihovom prodajom, vršiti njihovu prodaju te rukovati naplaćenom cijenom savjesno i u skladu s pravilima struke. Ukoliko se dogodi povreda neke od spomenutih odredbi javni komisionar je odgovoran strankama za štetu do koje dolazi uslijed povrede što dovodi do zaključka kako javni komisionar odgovara za štetu svim osobama u ovršnom postupku, koje imaju pravni interes za to da javni komisionar uredno, valjano i potpuno ispuni navedene obveze.

Obveza sklapanja i ispunjenja kupoprodajnog ugovora s trećom osobom

Temeljni zadatak i obveza komisionara jest upravo obavljanje pravnog posla za robu koja je predmet komisijskog ugovora iz čega proizlazi obveza komisionara za sklapanjem kupoprodajnih ugovora sa trećom osobom te ispuniti odrednice koje su propisane navedenim kupoprodajnim ugovorom. Navedeni je posao komisionar obavezan obaviti sa posebnom pozornošću vodeći računa o interesima komitenta te u skladu sa dogovorom sa komitentom i u svrhu postizanja najveće dobiti kod komitenta. Dužnost komisionara jest pri tome obaviti spomenuti posao samostalno i osobno u skladu sa odredbama ugovora o komisiji te specijaliziranim uputama koje je primio od komitenta.

Komisionar prema odredbama Zakona o obveznim odnosima o ugovoru o komisiji nije ovlašten trećem povjeriti obavljanje posla koji je predmet ugovora temeljem odredbe prema kojoj je obavezan osobno obaviti prodaju. Iznimno, može to učiniti treća strana ukoliko je njegov zamjenik. Treba ipak pri tome primijetiti kako sve radnje od kojih se sastoji obavljanje posla koji je predmet ugovora o nalogu - komisionar često neće moći sam obaviti uopće ili na ekonomičan način ili iz nekog drugog razloga. Primjerice, pretovar robe iz jednog prijevoznog sredstva u drugo špediter će povjeriti osobi koja se time bavi, a čuvanje robe u vremenu između prijevoza različitim prijevoznim sredstvima odgovarajućem. Takve osobe,

²⁶ Slakoper, Z., 2007. Prava i obveze strana komisijskog ugovora (I. dio). Hrvatska pravna revija, pp. 17-34., str. 23.

kojima komisionar povjerava obavljanje samo pojedinih radnji od kojih se sastoji posao što mu je povjeren, treba uzeti kao komisionareve pomoćnike-a ne zamjenike - za čiji rad komisionar odgovara komitentu, a to znači da se u odnosu prema komitentu, radnje odnosno propuštanja pomoćnika uzimaju kao radnje odnosno propuštanja komisionara.²⁷

Dvije su okolnosti u kojima iznimno komisionar ima pravo prepustiti trećoj strani izvršenje naloga:²⁸

- Ukoliko postoji dopuštenje komitenta za takvo postupanje
- Ukoliko su više sile i druge okolnosti na to prisilile komisionara.

Dopuštenje komitenta posljedica je okolnosti što komitent ima i izvorno pravo odabira komisionara i pravo raspolagati tim svojim pravom. Dopuštenje za povjeravanje posla trećem on može dati već pri sklapanju ugovora, odgovarajućom ugovornom odredbom, ili to dopuštenje može proizlaziti iz općih uvjeta poslovanja ili uzanci koje se primjenjuju na sklopljeni ugovor o nalogu.²⁹

²⁷ Slakoper, Z., 2007. Prava i obveze strana komisijskog ugovora (I. dio). Hrvatska pravna revija, pp. 17-34., str. 25.

²⁸ Gorenc, V., 2012. Obvezno pravo: posebni dio I : pojedini ugovori. Zagreb: Narodne Novine., str. 951.

²⁹ Slakoper, Z., 2007. Prava i obveze strana komisijskog ugovora (I. dio). Hrvatska pravna revija, pp. 17-34., str. 25.

Obveze komitenta

Temeljna obveza koja proizlazi iz Zakona o obveznim odnosima vezana za komitenta pri ugovoru o komisiji jest obveza isplate provizije. Ukoliko bi ugovorne strane isključile ovu obvezu komitenta tada ne bi više bilo govora o ugovoru o komisiji. Komitent je shodno tome obvezan isplatiti proviziju po obavljenom poslu ili ako ispunjenje posla bude spriječeno nekim uzrokom za koji odgovara komitent. U slučaju postupnog ispunjavanja posla komisionar može zahtijevati dio provizije poslije svakog djelomičnog ispunjenja. Ako ne dođe do ispunjenja sklopljenog posla iz uzroka za koji ne odgovaraju ni komisionar ni komitent, komisionar ima pravo na odgovarajuću naknadu za trud.³⁰

Ako ugovorom o komisiji ili zasebnim nalogom komitenta nije određena komisionareva dužnost da osigura robu, on je nije dužan osigurati i za eventualne gubitke, oštećenja i slično, pa će shodno tome komisionar odgovarati isključivo ukoliko bi to bilo rezultat njegova propuštanja dužne pozornosti. Ukoliko je pak ugovorom ili nalogom komitenta nastala komisionareva obveza osiguranja robe, a navedenu obvezu komisionar ne ispuni, a roba bude izgubljena, uništena, oštećena ili slično, komisionar će odgovarati i ako roba propadne, bude oštećena ili nastane neki njen gubitak uslijed uzroka koji ima obilježje slučaja jer je preuzeo na sebe odgovornost za brigu o robi.³¹ Prema tome, obveza komitenta jest voditi računa o stanju robe sve do njezine isporuke komisionaru.

Obveza isplaćivanja provizije

Iznos provizije se određuje ugovorom ili tarifom, a ako nije određen na taj način, komisionar ima pravo na proviziju prema obavljenom poslu i postignutom rezultatu. Osim obveze na plaćanje provizije, komitent je komisionaru dužan nadoknaditi sve troškove koji su bili potrebni za izvršenje naloga, zajedno s kamatama od dana kada su oni nastali. Dužan je platiti i posebnu naknadu za korištenje komisionarovih skladišta i prijevoznih sredstava, ako to nije obuhvaćeno provizijom. Komitent, međutim nije dužan komisionaru dati predujam za obavljanje poslova, ako drugačije nije dogovoreno.³²

³⁰ Horak, H., Dumančić, K., Preložnjak, B. & Preložnik, Z., 2011. Uvod u trgovačko pravo. Zagreb: ZDK., str. 157.

³¹ Gorenc, V., 2012. Obvezno pravo: posebni dio I : pojedini ugovori. Zagreb: Narodne Novine., str. 653.

³² Zakon o obveznim odnosima NN 35/2005.

Radi osiguranja naplate provizije i naknade troškova, komisionar ima založno pravo na stvarima koje su predmet ugovora o komisiji dok se one nalaze kod njega.

Temeljem ugovora o komisiji komitent je obavezan komisionaru isplatiti propisanu proviziju za obavljenu posao prema ugovoru o komisiji. U trenutku kada je komisionar obavio određeni pravni posao za komitenta, komisionar stječe pravo na proviziju. Pravo na proviziju stječe također i u slučajevima u kojima je ostvareno obavljanje posla na koji se obvezao ugovorom.

Prema Zakonu o obveznim odnosima, propisano je kako u slučaju postupnog ispunjavanja posla komisionar može zahtijevati razmjerni dio provizije poslije svakoga djelomičnog ispunjenja. Ukoliko ne dođe do ispunjenja sklopljenog posla iz uzroka za koji ne odgovaraju ni komisionar ni komitent, komisionar ima pravo na odgovarajuću naknadu za svoj trud. Komisionar koji je nevjerno postupio prema komitentu nema pravo na proviziju.³³

Treba napomenuti kako komitent ima obvezu isplatiti proviziju i u slučajevima kada je obavljanje posla spriječeno određenim uzrokom za koji je odgovoran komitent, što je dikcija koja upućuje na to da za sprečavanje posla nije potrebna krivnja, odnosno nakana ili nepozornost komitenta, već je dovoljno da uzrok zbog kojeg posao nije obavljen pripada u komitentovu sferu odgovornosti (primjerice prijevoznik kojem je komitent povjerio prijevoz robe što se sastoji od individualnih stvari komisionaru, skrivljeno je uništio tu robu, uslijed čega je nastala nemogućnost ispunjenja komisionareve obveze da kao prodavatelj trećem isporuči tu robu).³⁴

Pri navedenom slučaju pojam „spriječenost ispunjenja“ nije ograničen isključivo na uzroke koji su izravno doveli do neispunjenja prodaje dobara, već sadrži i sve druge uzroke koji mogu biti povodom za neispunjavanje obveza. Stoga se treba napomenuti kako komisionar ima pravo na proviziju u svakoj situaciji kada nije bio u mogućnosti obaviti posao uslijed uzroka za koji je odgovoran komitent, a ne komisionar. Primjerice, ukoliko se prodaje vozilo za koje je komitent prestao nuditi podršku za servis, on također ima pravo na naknadu jer je time smanjena vrijednost vozilima i interes kupaca, osim ako takva mjera nije bila najavljena tijekom sklapanja ugovora o komisiji.

³³ Zakon o obveznim odnosima NN 35/2005

³⁴ Slakoper, Z., 2007. Prava i obveze strana komisijskog ugovora (I. dio). Hrvatska pravna revija, pp. 17-34., str. 26.

Pravo na proviziju, ali ne u njenom punom opsegu, komisionar ima i u situacijama u kojima nije ostvareno ispunjavanje sklopljenog posla iz uzroka za koji nisu odgovorni ni komisionar ni komitent. Pri tome ne postoje ograničenja prema kojima bi bilo regulirano u kojoj sve domeni mogu biti razlozi za neispunjenje posla povjerenog komisionaru pa se prema tome može raditi o uzroku neispunjenja svakakvih vrsta. Djelomična provizija se prema tome daje za svako sprečavanje komisionara u obavljanju preuzetih obveza uzrokovano razlogom za koji ne odgovara ni on sam, niti komitent.

Pri tome treba imati na umu kako okolnost da prikazana odredba navodi neispunjenje sklopljenog posla izričito ne povlači njenu primjenu ukoliko se treba ograničiti na situacije nastale nakon što komisionar sklopi ugovor s trećim, nego se navedena odredba primjenjuje i onda kad bi odgovarajući uzroci onemogućili i samo sklapanje ugovora s trećim.³⁵

Zakon o obveznim odnosima propisuje kako ukoliko iznos provizije nije određen ugovorom ili tarifom, komisionaru pripada provizija prema obavljenom poslu i postignutom rezultatu.³⁶ Prema tome, iznos provizije ne mora biti sastavni dio ugovora o komisiji već se može naknadno odrediti temeljem obavljenog posla, tarife za obavljanje poslova ili uobičajene prakse za proviziju u navedenim poslovima.

Isplaćivanje predujma i razmjernog dijela komisije

S obzirom na činjenicu da se ponekada prodaja ili obveze ne obavljaju sve u jednom trenutku nego se odvijaju postupno kroz duže vremensko razdoblje, proviziju je moguće isplaćivati i u ratama te također postupno. U situacijama u kojima se obveze ispunjavaju postupno, isplata razmjernih dijelova provizije može dospijevati poslije svakog djelomičnog ispunjenja, a za dospijeće je potrebno zaprimiti zahtjev komisionara za isplatu komisije, prema čemu se zaključuje kako isplata tih dijelova provizije ne dospijeva *ex lege* već po zahtjevu. Ove dijelove može se shvatiti kao predujam provizije, jer se konačna isplata ostvaruje tek nakon komisionareva polaganja računa komitentu.³⁷

³⁵ Gorenc, V., 2012. Obvezno pravo: posebni dio I : pojedini ugovori. Zagreb: Narodne Novine., str. 652.

³⁶ Zakon o obveznim odnosima NN 35/2005.

³⁷ Slakoper, Z. & Gorenc, V., 2009. Obvezno pravo - Opći dio: Sklapanje, promjene i prestanak ugovora. Zagreb: Novi informator., str. 652.

Kad se posao ne ispunjava postupno, isplata provizije dospijeva kad bude ispunjen posao stoga je komisionar poduzeo, dakle obavljene sve radnje uključujući na koncu polaganje računa, predaju primljenog od trećeg i prijenos prava i tražbina prema trećem, od strane komisionara komitentu. Kako se pri tome ne navodi zahtjev komisionara, proizlazi da provizija dospijeva *ex lege* i da bi u slučaju neisplate komitent pao u zakašnjenje, neovisno o tome je li komisionar postavio zahtjev za isplatu. I kad se posao ispunjava postupno ali komisionar nije zahtijevao razmjerne dijelove, ili isplatom razmjernih dijelova provizija nije isplaćena u cijelosti, odnosno dio koji nije isplaćen kroz razmjerne dijelove (predujmove) dospijeva kao i u slučaju kad se posao ne ispunjava postupno.³⁸

S obzirom na činjenicu kako je razmjerno plaćanje provizije prema obavljenom poslu smatra predujmom, a Zakon o obveznim odnosima izričito navodi kako ukoliko ugovorom o komisiji nije što drugo određeno, komitent nije dužan komisionaru dati predujam potreban za obavljanje posla³⁹, proizlazi kako za razmjerno plaćanje treba biti navedena klauzula u samome ugovoru o komisiji koja će predvidjeti takav oblik plaćanja, u suprotnome komitent nema obvezu plaćati predujam odnosno nema obveze plaćati razmjerne dijelove provizije sve dok posao nije u potpunosti završen.

Pitanje davanja predujma kod ugovora o komisiji uređuje Zakon o obveznim odnosima u potpunosti suprotno od odredbe putem koje je određen predujam pri ugovoru o nalogu. Odredbe o ugovoru o nalogu usklađene su sa širokom lepezom mogućnosti do kojih dolazi kod svakodnevnih građansko-pravnih i trgovačko-pravnih situacija, pa su shodno tome prilagođene situacijama prikladnim za fizičke osobe, a ne za situacije pri kojima je primatelj naloga osoba kojoj je zanimanje obavljanje tuđih poslova. Suprotno tome, kod ugovora o komisiji je, kao što je to već u više navrata spomenuto, najčešće komisionar osoba kojoj je zanimanje obavljanje tuđih poslova pa je stoga ugovor o komisiji prilagođen prvenstveno trgovačkim ugovorima i okolnostima pri kojima su komisionari vrlo često osobe koje se profesionalno bave obavljanjem tuđih poslova.

³⁸ Slakoper, Z., 2007. Prava i obveze strana komisijskog ugovora (I. dio). Hrvatska pravna revija, pp. 17-34., str. 25.

³⁹ Zakon o obveznim odnosima NN 35/2005.

Upravo iz spomenutog svojstva nalogoprimatelja kao netrgovca, proizlazi nalogodavateljeva obveza da mu dade predujam za predviđene izdatke, a upravo iz predmnijevanog svojstva komisionara kao trgovca, proizlazi odredba putem koje je određeno kako komitent nije dužan komisionaru dati predujam potreban za obavljanje posla. Bilo bi potrebno razlikovati predujme za izdatke koji su predviđeni ugovorom o komisiji te predujmom za obavljanje posla. Sadržajno se u oba slučaja radi o predujmu za one troškove koji su potrebni za obavljanje povjerenog posla i koji su predvidivi odnosno koji će izvjesno postojati. Razumije se da se radi o dispozitivnoj odredbi, te da strane mogu sasvim drugačije ugovoriti. No, ukoliko drugačije nije ugovoreno, *ex lege* komisionaru neće pripadati pravo zahtijevati predujam za predvidive troškove potrebne za obavljanje posla, nego se od njega kao najčešće profesionalca iskusnog u obavljanju posla koji preuzima očekuje da raspolaže sredstvima potrebnim za obavljanje tuđih poslova ili da ih sam pribavi na drugi način. Istovremeno, s obzirom kako se radi o obavljanju posla za drugoga, prema Zakonu o obveznim odnosima će komisionaru trenutka angažmana vlastitih sredstava za troškove obavljanja posla, pripadati kamata.⁴⁰

Plaćanje provizije prema tarifama

Kako se u ugovoru o komisiji također spominje i riječ „tarifa“, vidljivo je kako se plaćanje može obaviti i putem isplate sredstava u skladu sa uobičajenim tarifama za određene usluge. Iz navedenoga je također razvidno kako se odredba o plaćanju provizije temelji na mišljenju kako je komisionar u svojoj naravi zanimanja trgovac koji se bavi obavljanjem poslova drugih osoba, jer nije moguće očekivati kako bi osoba koja nije uključena u gospodarsku djelatnost imala svoju „tarifu“ za uslugu.

Naracija ove odredbe koja naglašava „ugovorom ili tarifom“ izjednačuje tarife sa ugovorenom provizijom u smislu pravne obvezatnosti tarife za komitenta. Komisionari trgovci često imaju svoje tarife kojima su točno utvrđene visine naknada za pojedine vrste i opseg njihovih usluga, ili takve tarife znadu izraditi njihove udruge. Kako odredbe tarifa o naknadama trebaju činiti sastavni dio odredbi ugovora koje oni sklapaju, tarife bi se mogle pravno kvalificirati kao opći uvjeti poslovanja, te bi prema tome s obzirom na njihovu obvezatnost za komitenta došlo do primjene odredbi o obvezatnosti općih uvjeta poslovanja. Drugim riječima takvim

⁴⁰ Klarić, P., 2014. Zakon o obveznim odnosima. Zagreb: Narodne Novine., str. 354.

postupkom tarife ne bi bile izjednačene s onim što su strane ugovorile, a ujedno i da bi se primijenile samo pod pretpostavkama pod kojima se primjenjuju opći uvjeti poslovanje.⁴¹

Ukoliko bi ugovor o komisiji imao karakter trgovačkog ugovora kada se ne bi primjenjivala tarifa bilo stoga što je nema ili stoga što ne postoje pretpostavke njene primjene kao općih uvjeta poslovanja, na prvo iduće posredno mjesto glede primjene stupila bi praksa razvijena između ugovornih strana.⁴²

Zakon predviđa posebnu regulativu u slučajevima nagrada i naknada troškova javnih komisionara. S obzirom na činjenicu kako karakter djelatnosti koje obavljaju odnosno karakter njihove uloge u ovršnom postupku, tarifu za nagradu i naknadu troškova za obavljanje javne komisije djelatnosti određena je od strane ministra pravosuđa i ne može nikako biti promijenjena. Navedena tarifa treba biti tretirana kao obvezatni propis putem kojega su određene najviše nagrade i naknade troškova za javne komisionare neovisno o uspješnosti obavljanja njihova posla. U suprotnom, veće tarife i naknade mogle bi ulaziti u sferu podmićivanja.

Dvije su temeljne sastavnice koje čine proviziju u ugovoru o komisiji.⁴³

- obavljeni posao je prva sastavnica i temelji se na uloženi trud, rad i stručnost komisionara. Navedenu je sastavnicu moguće odrediti temeljem uobičajenih standarda putem elemenata koje ta sastavnica podrazumijeva. Prema tome određuje se sukladno tome koliko bi druga osoba istih svojstava uložila truda, rada i stručnosti.
- postignuti rezultat odnosno uspješnost obavljenog posla druga je sastavnica. Glede druge sastavnice potrebno je naglasiti kako se ne može odrediti isključivo kroz pitanje komisionareve urednosti. U praksi su redovito prisutni posebni okviri unutar kojih ispunjenje može ostati uredno, ali ne mora nužno pri tome biti i uspješno, primjerice ukoliko je postignuta viša cijena pri prodaji, ponekad je to sretna okolnost povećanja potražnje u odnosu na ponudu ili je prisutna sretna okolnost druge više sile, primjerice nenadano je veoma bogatom poduzeću pokvario se stroj kakav se upravo prodaje i

⁴¹ Slakoper, Z., 2007. Prava i obveze strana komisijskog ugovora (I. dio). Hrvatska pravna revija, pp. 17-34., str. 28.

⁴² Gorenc, V., 2012. Obvezno pravo: posebni dio I : pojedini ugovori. Zagreb: Narodne Novine., str. 655.

⁴³ Klarić, P., 2014. Zakon o obveznim odnosima. Zagreb: Narodne Novine., str. 434.

voljan ga je kupiti istoga trenutka po većoj cijeni od predviđene. Stoga će se shodno tome ocijeniti i visina provizije.

Obveza nadoknađivanja troškova komisionaru

Zakon o obveznim odnosima propisuje kako je Komitent je dužan nadoknaditi komisionaru troškove koji su bili potrebni za izvršenje naloga, s kamatama od dana kad su učinjeni. Komitent je dužan dati komisionaru posebnu naknadu za uporabu njegovih skladišta i transportnih sredstava, ako ona nije obuhvaćena provizijom.⁴⁴

U navedenu stavku uključeni su troškovi koji predstavljaju izravnu posljedicu obavljanja posla koji je povjeren komisionaru te za koji je komisionar bio ovlašten u odnosu prema trećim osobama (primjerice. troškovi špedicije, troškovi prijevoza, carinski postupak, bankovne i kartične provizije i slično). S obzirom na činjenicu kako se troškovi u pravilu unutar pravne literature dijele na nužne, potrebne i korisne, komitent je u ovome slučaju dužan nadoknaditi nužne, potrebne i korisne troškove komisionara koji su nastali u postupanju sa robom temeljem ugovora o komisiji.

U troškove koje je komitent dužan nadoknaditi uključeni su troškovi posebnih prijevremenih izvješća i privremenih polaganja računa. Obveza naknade troškova dospijeva u trenutku kad ih je komisionar snosio, te dosljedno u slučaju kasnije naknade komisionar ima pravo na zateznu kamatu. Komitent je dužan naknaditi troškove komisionaru čak i ako njegov trud bez njegove krivnje nije imao uspjeha, a to znači da je komitent dužan naknaditi troškove komisionaru i onda kad komisionar nije obavio povjereni mu posao, a neobavljanje posla nije rezultat nakane ili nepozornosti komisionara, nego okolnosti za koje komisionar kao dužnik obveze obavljanja odnosno poduzimanja posla ne odgovara. S druge strane, komitent nije dužan naknaditi one troškove koji nisu bili ni nužni ni potrebni, niti korisni za posao koji je komisionar obavio, a ovdje svakako spadaju i oni od tih troškovi koje je komisionar uzrokovao svojom krivnjom. Među troškove koje komitent nije dužan posebno naknaditi uvršćuju se primjerice tzv. režijski troškovi koji su troškovi redovitog poslovanja

⁴⁴ Zakon o obveznim odnosima NN 35/2005.

komisionara, a sastoje se od plaćanja vode, struje, plina, grijanja, fiksne pretplate na telekomunikacijske uređaje, zakupa poslovnog prostora i slično.⁴⁵

Založno pravo komisionara

Ukoliko komitent ne isplati sredstva komisionaru, on ima založno pravo na stvarima koje su objekt ugovora o komisiji dok god se navedene stvari nalaze fizički u njegovom posjedu ili u posjedu treće strane koja drži te stvari za njega. Isto pravo proizlazi i u slučaju da posjeduje ispravu putem koje može raspolagati tim stvarima.

Komisionar ima pravo naplatiti svoja potraživanja putem komisijskih poslova s komitentom te temeljem zajmova i predujmova koji su dani komitetu ukoliko predujmovi postoje. Pri tome ima pravo naplatiti svoja potraživanja prije nego to imaju pravo ostali vjerovnici komitenta, neovisno o tome jesu li navedena potraživanja nastala u vezi s stvarima koje su predmet ugovora o koncesiji ili nekih drugim stvarima.

⁴⁵ Slakoper, Z., 2007. Prava i obveze strana komisijskog ugovora (I. dio). Hrvatska pravna revija, pp. 17-34., str. 28.

Prestanak ugovora o komisiji

Na prestanak ugovora o komisiji primjenjuju se opće odredbe o prestanku obveza, kao i opće odredbe o prestanku ugovornih odnosa. Budući da zakonske odredbe o ugovoru o komisiji ne predviđaju odredbe o prestanku tog ugovora, pa se odgovarajuće primjenjuju odredbe kojima je reguliran prestanak ugovora o nalogu. Temeljem navedenog, razlozi za prestanak ugovora o komisiji mogu biti odustanak komisionara od ugovora o komisionu, otkaz ugovora o komisionu od strane komitenta, stečajem komitenta ili komisionara te oduzimanjem poslovne sposobnosti komisionaru ili komitentu.⁴⁶

Najčešće i najpovoljnije prestanak ugovora se zbiva ispunjenjem ugovorne obveze i shodno tome ostvarenjem svrhe sklapanja ugovora. Zakon o obveznim odnosima predviđa kako obveza prestaje suglasnošću volja sudionika u obveznom odnosu, ispunjenjem i u drugim zakonom određenim slučajevima. Prestankom glavne obveze gase se jamstvo, zalog i druga sporedna prava.⁴⁷

Isti zakon propisuje kako obvezu može ispuniti ne samo komisionar nego i treća osoba odnosno u primjeru ugovora o komisiji komitent. Komitent je dužan primiti ispunjenje od svake osobe koja ima neki pravni interes da obveza bude ispunjena, čak i kad se komisionar protivi tom ispunjenju. Komitent je dužan primiti ispunjenje od treće osobe ako je komisionar s tim suglasan, osim kad prema ugovoru ili naravi obveze ovu treba ispuniti dužnik osobno. Komitent može primiti ispunjenje od treće osobe bez komisionarova znanja, pa i u slučaju kad ga je komisionar obavijestio da ne pristaje da treći ispuni njegovu obvezu. Ali ako mu je komisionar ponudio da sam ispuni odmah svoju obvezu, komitent ne može primiti ispunjenje od treće osobe.⁴⁸

Nadalje, Zakon o obveznim odnosima navodi kako Ispunjenje sastoji u izvršenju onoga što čini sadržaj obveze, te niti ga komisionar može ispuniti nečim drugim, niti komisionar može zahtijevati nešto drugo.⁴⁹ Prema tome, Ugovor o komisiji može se ispuniti isključivo izvršavanjem poslova koji su predviđeni ugovorom, u suprotnom se radi o odustajanju od

⁴⁶ Klarić, P., 2014. Zakon o obveznim odnosima. Zagreb: Narodne Novine., str. 136.

⁴⁷ Zakon o obveznim odnosima NN 35/2005

⁴⁸ Ibid.

⁴⁹ Ibid.

ugovora. Kako bi ugovor bio dovršen, potrebno je također i isplatiti proviziju komisionaru za obavljeni posao.

Veoma je važna odredba Zakona o obveznim odnosima prema kojoj nema pravovaljanog ispunjenja ako ono što je dužnik predao kao dugovanu stvar, a vjerovnik kao takvu primio, to uistinu nije, i vjerovnik ima pravo vratiti ono što mu je predano i zahtijevati dugovanu stvar.⁵⁰ Prije svega zbog toga što nalaže komisionaru izvršavanje svih obveza do kraja i onemogućuje ranije potraživanje ili odustajanje od posla ukoliko se to odluči bez da automatski prihvati odustajanje od ugovora o komisiji. Isto tako ova se odredba može promatrati *vice versa* odnosno može se smatrati kako ugovor o komisiji nije ispunjen dok god komisionar nije isplaćen za proviziju koja je predviđena ugovorom o komisiji za obavljeni posao.

Ispunjenje se može ostvariti zamjenom, što se posebice odnosi na ispunjenje u pogledu podmirenja provizije i potraživanja komisionara za obavljeni posao. Prema Zakonu o obveznim odnosima, obveza prestaje ako vjerovnik u sporazumu s dužnikom primi nešto drugo umjesto onoga što mu se duguje. U tom slučaju dužnik odgovara isto kao prodavatelj za materijalne i pravne nedostatke stvari dane umjesto onoga što je dugovao. Ali vjerovnik umjesto zahtjeva po osnovi odgovornosti dužnika za materijalne ili pravne nedostatke stvari može zahtijevati od dužnika, ali ne više od jamca, ispunjenje prvotne tražbine i naknadu štete.⁵¹ Prema tome, moguće je umjesto predviđene provizije isplatiti komisionaru neki drugi oblik provizije, bilo u monetarnom obliku ili u vidu dobara. Primjerice, komitent može ponuditi svoje proizvode koje će kasnije u potpunosti u svoju korist prodavati komisionar i tako ostvariti jednak ili veći prihod nego bi ga ostvario kroz proviziju, ali samo ukoliko se komisionar sasvim složi sa takvom zamjenom.

Za takvu razmjenu kada se dobra koriste umjesto plaćanja provizije Zakon o obveznim odnosima naglašava kako ako je dužnik predao vjerovniku stvar ili koje drugo pravo da ih proda i da iz postignutog iznosa naplati svoju tražbinu, a ostatak mu preda, obveza prestaje tek kad se vjerovnik naplati iz postignutog iznosa.⁵²

⁵⁰ Zakon o obveznim odnosima NN 35/2005.

⁵¹ Ibid.

⁵² Ibid.

Pri ispunjavanju ugovora važno je poštivanje rokova za izvršenja obveza. Prema Zakonu o obveznim odnosima dužnik je dužan ispuniti obvezu u roku koji je predviđen ugovorom. Ako rok ispunjenja nije predviđen ugovorom, dužnik je dužan ispuniti obvezu u roku koji je predviđen zakonom. Ako rok nije određen ni ugovorom niti zakonom, a cilj posla, narav obveze i ostale okolnosti ne zahtijevaju stanoviti rok za ispunjenje, vjerovnik može zahtijevati odmah ispunjenje obveze, a dužnik sa svoje strane može zahtijevati od vjerovnika da odmah primi ispunjenje. Prema tome, i komisionar i komitent trebaju podmiriti i ostvariti svoje obveze u propisanom vremenskom razdoblju temeljem Ugovora o komisiji.

Osim ispunjenjem ugovor o komisiji može prestati biti valjan i raskidom ugovora. Raskid ugovora predstavlja način prestanka valjanog ugovora koji još nije ispunjen ili je samo djelomično ispunjen. Raskid je ujedno jedan od sekundarnih učinaka sklopljenog ugovora koji nastaje kao posljedica izvanrednih, neredovitih i neočekivanih okolnosti.⁵³

Treba najprije napomenuti kako se ugovor može raskinuti samo dok je još uvijek valjan ugovor. Shodno tome, u pravnoj praksi se raskid ugovora razlikuje od slučajeva pobjnosti ili ništetnosti kao razloga nevaljanosti ugovora. Uzrok pobjnosti ili ništetnosti treba tražiti već u trenutku sklapanja ugovora, a uzrok raskida nakon sklapanja valjanog ugovora. Ako je ugovor ispunjen, nema mogućnosti raskida jer bi se povratom u prijašnje stanje moglo povrijediti pravo trećih osoba. U tom slučaju strane mogu samo sklopiti novi ugovor o istom objektu činidbe u kojemu će imati suprotne uloge od onih koje su imale u prvom ugovoru. Ovo je posebno važno zbog mogućih poreznih obveza jer pri raskidu ugovora nema porezne obveze, dok kod sklapanja novog ugovora postoje porezne obveze na temelju oba ugovora.⁵⁴

Raskid ugovora mora se razlikovati i od otkaza ugovora koji predstavlja jednostranu izjavu ugovorne strane kojom se završava trajniji ugovorni odnos na neodređeno vrijeme. Otkaz ugovora razlikuje se od raskida ugovora po tome što se za otkaz ne trebaju navoditi nikakvi razlozi, te u pravilu ne predstavlja sankciju za neuredno ispunjenje ugovornih obveza. Otkaz ugovora pojavljuje se najčešće kroz sporazum suugovaratelja, pri čemu se najčešće ne odnosi na ugovore sklopljene na određeno vrijeme. Otkaz ugovora također redovito djeluje *pro futuro* dok raskid može djelovati i *pro praeterito*, kod otkaza obveza prestaje istekom

⁵³ Klarić, P. & Vedriš, M., 2014. Građansko pravo. Zagreb: Narodne Novine., str. 477.

⁵⁴ Česić, Z. & Bobinac, D., 2017. Raskid ugovora. FIP - Financije i pravo, pp. 71-80., str. 71.

otkaznog roka osim ako strane nisu sporazumno odredile otkaz bez otkaznog roka (trenutačni ili momentalni otkaz).⁵⁵

Dva su temeljna oblika raskida ugovora koji su propisani Zakonom o obveznim odnosima: sporazumno, suglasnošću volja ugovornih strana ili putem zakona.

Raskid ugovora temeljem sporazuma ugovornih strana moguć je sklapanjem ugovora o raskidu (sporazumni raskid) ili kao jednostrani raskid na temelju prethodnog sporazuma ugovornih strana. Iako se u drugom navedenom slučaju radi o raskidu do kojega dolazi jednostranim očitovanjem volje, ipak je i ovdje riječ o raskidu suglasnom voljom stranaka jer se pravni temelj prava na jednostrani raskid nalazi u ugovornoj odredbi koja ovlašćuje jednu ili obje stranke da jednostranim očitovanjem mogu raskinuti ugovor.⁵⁶

Ex lege odnosno raskid ugovora na temelju zakona raskid je ugovora do kojega dolazi temeljem zakonski propisanih slučajeva u kojima zakon ovlašćuje ugovornu stranu da jednostranom izjavom volje raskine ugovor i bez da je takva mogućnost prethodno ugovorena te slučajeve u kojima se ugovor raskida po sili zakona.⁵⁷

Pravni institut raskida ugovora koji se primjenjuje i za Ugovore o komisiji jedan je od načina prestanka ugovora propisanih Zakonom o obveznim odnosima i iznimno značajan dio ugovornog prava. U primjeni pravila o raskidu ugovora valja obratiti pozornost na činjenicu da njihova primjena ujedno rješava pitanje sukoba dva najvažnija načela ugovornog prava, načela *pacta sunt servanda* i načela savjesnosti i poštenja.⁵⁸

⁵⁵ Slakoper, Z. & Gorenc, V., 2009. Obvezno pravo - Opći dio: Sklapanje, promjene i prestanak ugovora. Zagreb: Novi informator., str. 477.

⁵⁶ Česić, Z. & Bobinac, D., 2017. Raskid ugovora. FIP - Financije i pravo, pp. 71-80., str. 71., str. 73.

⁵⁷ Slakoper, Z. & Gorenc, V., 2009. Obvezno pravo - Opći dio: Sklapanje, promjene i prestanak ugovora. Zagreb: Novi informator., str. 478.

⁵⁸ Česić, Z. & Bobinac, D., 2017. Raskid ugovora. FIP - Financije i pravo, pp. 71-80., str. 71., str. 79.

Zaključak

Ugovor o komisiji predstavlja ugovor određen kroz Zakon o obveznim odnosima u Zakonodavstvu Republike Hrvatske koji određuje odnose između dva subjekta pri čemu jedan subjekt obavlja u ime drugog subjekta određene poslove za naknadu. Subjekt koji obavlja ugovoreni posao naziva se komisionar a subjekt u čije ime se taj posao obavlja odnosno za čiji račun se obavlja određeni posao naziva komitent.

Prema ugovoru o komisiji, komisionar za obavljeni posao prima naknadu odnosno proviziju, neovisno o tome da li je ona izričito ugovorom ugovorena. Prema tome, ugovor o komisiji jest čisti trgovački posao te se iz samih odrednica Zakona o obveznim odnosima vezanih za ugovor o komisiji može vidjeti kako Zakon pretpostavlja kako je komisionaru obavljanje djelatnosti za koju dobiva komisiju profesionalno zanimanje. U pravilu se ugovor o komisiji pojavljuje pri raznim vanjskotrgovačkim transakcijama pri kojima je domaća proizvodna ili uslužna organizacija komitent a posrednik ili agent je komisionar. Međutim, ugovor o komisiji može biti i različiti drugi ugovor kojim netko drugi obavlja komisijski posao, uključujući i primjerice ugovor o zastupanju na sudu i sl.

Komisija predviđa odnos pri kojem komitentov interes je zastupljen od strane komisionara. Pri tome se komisionar obvezuje na obavljanje posla u svoje ime i za račun komitenta. Pri tome u pravilu komisionar mora biti registriran kao trgovac, dok komitent može biti građanin ili poduzetnik (proizvođač ili trgovac). Primjerice, ukoliko osoba ima nekoliko automobila koje odlučuje prodati, može za to uzeti komisionara za prodaju, u pravilu poduzeće za prodaju rabljenih automobila koji potom obavljaju prodaju u njegovo ime, za određenu naknadu. Obveza komitenta je prema tome isplata naknade odnosno provizije komisionaru nakon što je obavljen posao odnosno nakon što su prodani proizvodi koji su u prodaji ili kada je izvršena određena usluga.

Ponekad se ugovor o komisiji izjednačuje sa ugovorom o zastupanju što je pogrešno. Sličnosti između ova dva ugovora proizlaze iz raznih ugovora o prodaji tuđe robe, no ipak je potrebno razlikovati ugovore o komisijskoj prodaji koji se temelje na ugovoru o komisiji sa poslovima koji proizlaze iz ugovora o posredovanju. Ugovor o komisiji predviđa kako će komisionar obavljati prodaju u svoje ime a u korist komitenta, dok će ugovor o zastupanju predvidjeti prodaju u tuđe ime. Primjerice, automobil koji se prema ugovoru o komisiji prodaje u auto

kući prodaje se u ime auto-kuće, dok će automobil prodan putem zastupnika imati jasno navedeno tko je stvarni vlasnik i u pravilu će vlasnik sudjelovati u samome činu prodaje.

Literatura

1. Ćesić, Z., & Bobinac, D. (2017). Raskid ugovora. *FIP - Financije i pravo*, 71-80.
2. Gorenc, V. (2012). *Obvezno pravo: posebni dio I : pojedini ugovori*. Zagreb: Narodne Novine.
3. Horak, H., Dumančić, K., Preložnjak, B., & Preložnik, Z. (2011). *Uvod u trgovačko pravo*. Zagreb: ZDK.
4. Klarić, P. (2014). *Zakon o obveznim odnosima*. Zagreb: Narodne Novine.
5. Klarić, P., & Vedriš, M. (2014). *Građansko pravo*. Zagreb: Narodne Novine.
6. Slakoper, Z. (2005). *Sudska praksa 1980.-2005. i bibliografija radova uz Zakon o obveznim odnosima*. Zagreb: RRiF-plus.
7. Slakoper, Z. (2007). Prava i obveze strana komisijskog ugovora (I. dio) . *Hrvatska pravna revija*, 17-34.
8. Slakoper, Z., & Gorenc, V. (2009). *Obvezno pravo - Opći dio: Sklapanje, promjene i prestanak ugovora*. Zagreb: Novi informator.
9. Trampus, Z. (2007). Računovodstvo prodaje robe u komisiji. *Računovodstvo porezi u praksi*, 29-41.
10. Zakon o obveznim odnosima NN 35/2005.